

Nederlandse die als 'SD'-telefoniste in de *Kommandantur* werkzaam was, uitte haar verontwaardiging, werd door Wicklein op staande voet ontslagen en met twee jaar concentratiekamp bedreigd als ze haar mond niet hield, trok zich daar niets van aan en reisde op donderdag de zoste naar Den Haag waar zij van wat zij wist, proces-verbaal liet opmaken ten burele van de *Befehlshaber der Sicherheitspolizei und des SD*. Deppner belde Grünewald op. Grünewald zei dat de telefoniste zwaar overdreven had, werd naar Den Haag ontboden om rapport uit te brengen en diende daar op maandag 24 januari een verslag in waarin niet eens stond hoeveel vrouwen overleden waren.

Een dag later wist Deppner meer.

Zowel mevrouw van Beuningen als mevrouw van Overeem hadden spoedig van het gebeurde vernomen. Mevrouw van Beuningen reisde naar Den Haag en lichtte het hoofdbestuur van het Nederlandse Rode Kruis in. Hetzelfde deed, mede op verzoek van dr. Wolter, mevrouw van Overeem. Het hoofdbestuur achtte het niet verstandig zich met de zaak in te laten; het vreesde blijkbaar dat het, dat doende, de pakkettenhulp in gevaar zou brengen. Daarop wendde mevrouw van Overeem zich tot ds. Gravemeyer. Die adviseerde haar, Naumann, de *Befehlshaber der Sicherheitspolizei und des SD*, in te lichten. Tot Naumann kon zij niet doordringen maar wèl, op dinsdag 25 januari, tot Deppner. Deze vertelde zij wat er gebeurd was. Deppner lichtte Naumann en Rauter in. Rauter zond onmiddellijk de chef van het *SS- und Polizeigericht X* naar Vught; gehoord diens telefonisch rapport, gaf hij opdracht, Grünewald en Wicklein te arresteren; zij werden in de Scheveningse Cellenbarakken opgesloten. Onder de gevangenen in Vught deden toen al opgewonden geruchten de ronde over de indruk die het gebeurde in de buitenwereld gemaakt zou hebben. 'Men vertelt', noteerde David Koker, 'dat er bij R(auter) in Den Haag 16 000 brieven zijn binnengekomen . . . Het Internationale Rode Kruis heeft geprotesteerd te Berlijn.'¹

Met dat al had Rauter ingegrepen in het ressort van Pohl, de chef van het *SS-Wirtschafts- und Verwaltungshauptamt*, en Pohl, die omtrent de arrestatie van Grünewald en Wicklein pas ingelicht was nadat zij had plaatsgevonden, was op zijn tenen getrapt en vond het bovendien absurd om zoveel ophef te maken over de dood van tien vrouwen. Maar een proces kon hij niet voorkomen.

Eind januari-begin februari bracht Himmler een bezoek aan Nederland, Rauter nam hem mee naar Vught, '*das Musterbetrieb der SS überhaupt*' (aldus

¹ D. Koker: *Dagboek geschreven in Vught*, p. 221 (25 jan. 1944).